

Rektor Eva Åkesson
Uppsala Universitet
Box 256
751 05 Uppsala

Ang. Energimyndighetens beslut (Dnr 2012-008644 som bifogas) att till Uppsala Universitet ge forskningsstöd med 3.634.211:-till Projektnr 37116-1, "Kunskapsuppbyggnad avseende smålom, storlom, havsörn och fiskgjuse i skärgårdsmiljö inför planering och prövning av vindkraft."-----

Med anledning av det större forskningsbidrag som Energimyndigheten enligt bifogade ansökan och beslut givit till Uppsala Universitet önskar jag få svar på några frågor.

Eftersom jag själv varit prefekt för en institution vid ett större universitet och under många år deltagit i arbetet inom en av Vetenskapsrådets prioriteringsgrupper för medicinsk forskning och suttit i/sitter i forskningsstiftelser som stöder teknisk utveckling, och jordbruk/skogsbruk med binärningar uppstår ett antal frågor när jag läser bidragsbeslutet och den projektansökan som jag fått via Energimyndighetens registratur.

Av Energimyndighetens beslut framgår att: "Uppsala universitet ansöker om ekonomiskt stöd med 3.634.211 kr för att under 2012-04-01—2015-12-31 genomföra projektet "Kunskapsuppbyggnad avseende smålom, storlom, havsörn och fiskgjuse i skärgårdsmiljö inför planering och prövning av vindkraft". Ansökan inkom till Energimyndigheten 2012-12-05. Den har därefter kompletterats 2013-02-18, 2013-04-11, 2013-04-22, 2013-05-20, 2013-06-12. Stödbelopp och förändrad projekttid har justerats i samråd med sökande".

I universitets ursprungliga ansökan från 2012-12-05 finns inte någon underskrift från någon sökande. Av beslutet däremot framgår att det är Uppsala Universitet som är sökande och som fått bidraget. Eftersom Universitetet anges som sökande och bidragsmottagare utgår jag ifrån att ansökan är undertecknad av Rektor eller av någon med Rektors delegation att ansöka om forskningsstöd i Universitetets namn och önskar klargörande besked om detta.

När man läser ansökan är det dock tveksamt om Universitetet verkligen är den som sökt medel för projektet. Som bakgrund till projektet refereras till en tidigare fågelinventering som vindkraftsbolaget Slitevind AB gjort för att kunna bygga en vindkraftspark på Holmöarna i Norra Kvarnen i Umeå kommun, Västerbottens län. Holmöarna är en arkipelag som till större delen är ett Naturreservat och ett natura 2000-område och dessutom kulturskyddat pga sin ålderdomliga bystruktur. På två av öarna planerar Slitevind AB en vindkraftspark med upp till 29 vindkraftverk. Åberopande Miljöbalken ansåg Naturvårdsverket (se bifogat yttrande) och andra myndigheter vid samråd under 2012 att en vindkraftspark inte skulle kunna byggas på de aktuella öarna.

I Uppsala Universitets ansökan till Energimyndigheten, som bifogas, finns några omständigheter som inger olust. När det gäller hur resultaten skall redovisas står: "Studiens resultat föreslås publiceras via Energimyndighetens webbsida, men även på Svensk Vindkraftsförenings webbplats och på Sveriges Ornitologiska Förenings webbplats. Genom de årliga seminarierna med referensgruppen

kommer även de årliga delresultaten att få en tidig spridning och uppföljning”. Det är uppenbarligen inte en rapportering i vetenskapliga tidskrifter som är huvudmålet.

Ännu mer olustigt är avsnittet om Nyttiggörande/Exploatering. Där står ”Observationerna från fältstudierna kommer att dokumenteras vetenskapligt och sammanställs så att de blir tillgängliga för framtida forskning, och också bli tillgängliga för vindkraftprojektörer och myndigheter inför kommande tillståndsärenden. En rapport är planerad i slutet av 2015 och 1-2 artiklar är planerade att publiceras 2016.” Formuleringarna antyder att projektet i första hand är ett projekt av typ beställd ”uppdragsforskning”.

Den tredje omständigheten i ansökan som inger olust är det sista avsnittet om Stimulanseffekt. Här står: ”Detta behöver inte anges, eftersom sökande ryms i kategorin små och medelstora företag enligt 3§ Förordning (2008:761) om statligt stöd till forskning och utveckling samt innovation inom energiområdet.”

I SFS 2008:761, 3§ står: ”Med små och medelstora företag avses i denna förordning fristående företag och företag som tillsammans med partnerföretag eller anknutna företag 1. har färre än 250 anställda, och 2. antingen har en årsomsättning som motsvarar högst 50 miljoner euro eller en balansomslutning som motsvarar högst 43 miljoner euro per år.”

Konsekvensen av det som står i ansökan om Stimulanseffekt är ju att det knappast kan vara Uppsala Universitet eller en enskild forskare vid Uppsala Universitet som är den egentliga huvudsökanden bakom projektet utan att detta är någon annan.

Trots de aktuella öarnas status som skyddsvärda ur natur- och kulturvårdsavseenden utsåg Energimyndigheten i december 2013 delar av Holmöarna till ”riksintresseområde för vindkraft” varför riksintresse för vindkraftsetablering kommit att ställas mot riksintresse för natur- och kulturvård.

Det är olustigt att notera det tidsmässiga sambandet mellan Energimyndighetens beslut att stödja Uppsala Universitet med forskningsbidrag för en fågelstudie som ligger i vindkraftsbolaget Slitevinds intresseområde och Energimyndighetens beslut i december 2013 om sk riksintresseområden för vindkraft. Vindkraftsbolaget nämns upprepade gånger både i ansökan och i beslutsunderlaget och skickade i direkt anslutning till Energimyndighetens beslut om riksintresseområden, december 2013, ut nya samrådshandlingar för att kunna etablera en vindpark i det aktuella området.

När man läser själva beslutet uppstår ytterligare frågor som behöver besvaras. Av beslutet framgår att det beviljade forskningsanslaget om c:a 3.635 tkr skall utbetalas vid tre tillfällen och via samfinansiering med Umeå Energi AB enl följande:

Planerat utbetalningsdatum	Planerat belopp
2013-08-15	870 000
2014-06-01	910 000
2015-06-01	945 658

Utbetalningsplan

Utbetalning sker i mitten av projektperioden för respektive budgetår utan föregående rekvisition. Första utbetalning sker då villkorsbilagan inkommit till och godkänts av Energimyndigheten.

Namn	% av total*	Summa
Energimyndigheten	75	2 725 658
Umeå Energi AB	25	908 553
Summa	100	3 634 211

Samfinansiering

* Varje finansieringsrad avrundas till heltal

Det står i beslutet att samfinansiering skall ske med Umeå Energi AB men vid kontakt med Umeå Energi AB i januari 2014 informerade den ansvarige tjänstemannen att "Slitevind önskade att vi skulle vara med i finansieringen, men vi avböjde". Den informationen ökar ännu mer olusten att det aktuella projektet är ett "beställningsjobb" och inte ett egentligt vetenskapligt projekt. Målet tycks vara att kunna bygga en vindkraftpark i ett område som direkt gränsar till ett Naturreservat, ingår i ett Natura-2000 område och dessutom är kulturskyddat.

Eftersom Umeå Energi AB enligt egen utsago inte bidrager med nästan 1 milj kr och det i beslutet står att samfinansiering skall ske enligt "Riktlinjer för beräkning av motfinansiering genom naturbidrag" utgår jag ifrån att Uppsala Universitet har gått in som medfinansierare i Umeå energi AB:s ställe och önskar besked om så är fallet eller ej.

Den budgetplan med översikt av "Kostnads- och personalplan som finns i beslutet inger även den olust och anledning till frågor:

År	2013	2014	2015	Summa
Lönekostnader	135 000	137 700	140 454	413 154
Utrustning	37 700	43 150	47 150	128 000
Material	20 000	22 000	25 000	67 000
Resor	16 200	16 800	18 000	51 000
Övriga kostnader	20 000	22 000	24 000	66 000
Indirekta kostnader	388 163	408 051	428 043	1 224 257
Konsultkostnader	535 200	561 600	588 000	1 684 800
Summa	1 152 263	1 211 301	1 270 647	3 634 211

Som framgår ovan ter sig lönekostnader och omkostnader som kan antas tillhöra själva forskningsarbetet som rimliga. Lönekostnader, utrustning, material, resor och övriga kostnader uppgår till c:a 230.000:- - 250.000:-/år. De största årliga kostnaderna avser emellertid sk "konsultarvoden". Det är ju inte särskilt vanligt att man i projekt där forskarens insats ter sig rimligt kostnadsfritt har dubbelt så stora kostnader för "konsulter".

De indirekta kostnader som redovisas före posten om konsultkostnader och som väl är universitetets OH-kostnader uppgår till c:a 33% årligen av totalsumman som redovisas. Det är lite ovanligt att OH-kostnader redovisas på det sättet och dessutom är större än universitetets eg. direkta kostnader för projektet. Räknar man däremot in konsultkostnaderna i universitetets utgifter ter sig de indirekta kostnaderna som rimliga. Normalt sett brukar ju uppgifter som ingår i ett projekt genomföras av forskaren som får bidraget och de resurser som institutionen förfogar över. Hit hör att vid behov koppla in doktorander som kan arbeta inom projektet. De utgifter som nu skall täcka konsultarvoden motsvarar minst 1 doktorandtjänst årligen under 3 år. Om konsulter anställs uppstår frågan vilka

dessa är, vilken relation de har till universitetet och varför det beviljade anslaget inte används till doktorandlöner?? Anställning av en doktorand i ett sådant här projekt hade enligt min uppfattning bättre motsvarat universitetets myndighetsuppdrag.

Med anledning av det ovanstående är det ju självklart att frågor uppstår! Därför är jag tacksam att också få kopior av Universitetets ansökningshandlingar och den villkorsbilaga som åsyftas i Energimyndighetens beslut. Eftersom Universitetet i beslutet står som sökande och bidragsmottagare utgår jag enligt ovan ifrån att ansökan är undertecknad av Rektor eller av någon med Rektors delegation att ansöka om forskningsstöd i Universitetets namn.

Jag har en oro över att det aktuella projektet i själva verket är ett exempel på sk "uppdragsforskning" där det är vindkraftsföretaget som är drivande bakom ansökan men att denna får en mer officiell och vetenskaplig tyngd och legitimitet om det är Uppsala Universitet, ett välrenommerat universitet, som formellt anses ha ansökt om och beviljats medel till projektet. Vanligen ges ju forskningsbidrag av den aktuella typen till enskilda sökanden anställda vid universitet och inte som i detta fall direkt till Universitetet självt.

Om det nu är fråga om "uppdragsforskning" enligt ovan borde det därför framgå att så är fallet och att bidrag givits till en enskild forskare vid Uppsala Universitet. Projektet är som uppdragsforskning ändå mycket kontroversiellt ur forskningsetisk synpunkt genom beroendet som i sådana fall uppstår mellan forskaren och beställaren och det kan dessutom ställa den enskilde forskaren i en bekymmersam senare situation. Det har förekommit liknande projekt där forskaren kommit att kallas som sakkunnigt vittne i miljömål och där forskaren haft svårt att värja sig mot beställarens önskan att resultaten skall stödja beställarens förhoppningar.

Tacksam för svar och klagörande information!

Med många hälsningar

Per-Anders Rydelius
 Ekebyhovsvägen 11, lgh 1402
 178 30 Ekerö
 Mobil 070-647 67 82

Bilagor:

Uppsala Universitets ansökan från 2012-12-05
 Energimyndighetens bidragsbeslut 2013-06-03
 Naturvårdsverkets Yttrande 2012-01-17, Ärendenr NV-10557-11